

UZASADNIENIE

Formularz UK 2	Sygnatura akt	II AKa 17/20	
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	1		
1. CZĘŚĆ WSTĘPNA			
1.1 Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji			
Wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 26.11.2019r. III Ko 917/19			
1.2 Podmiot wnoszący apelację			
# oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego			
# oskarżyciel posiłkowy			
# oskarżyciel prywatny			
# obrońca			
# oskarżony albo skazany w sprawie			

o wydanie wyroku łącznego			
# inny			
0.11.3. Granice zaskarżenia			
0.11.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia			
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości		
# w części	#	co do winy	
#	co do kary		
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia		
0.11.3.2. Podniesione zarzuty			
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji.			
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. - obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu		
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. - obraza przepisów		

	<p>prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu</p>	
#	<p>art. 438 pkt 2 k.p.k. - obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia</p>	
#	<p>art. 438 pkt 3 k.p.k. - błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia</p>	
#	<p>art. 438 pkt 4 k.p.k. - rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka</p>	
#	<p>art. 439 k.p.k.</p>	
#	<p>brak zarzutów</p>	
<p>0.11.4. Wnioski</p>		

#	uchylenie	#	zmiana	
2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy				
0.12.1. Ustalenie faktów				
0.12.1.1. Fakty uznane za udowodnione				
Lp.	Wskazać oskarżonego podmiot.	Wskazać fakt.	Dowód ze wskazaniem numeru karty, na której znajduje się dowód.	
1.	1	S. W. (1) z d. G. niesłusznie pozbawiona wolności	Pozbawienie możliwości prowadzenia gospodarstwa rolnego (jako właścicielka) w okresie pozbawienia wolności i utrata dochodów z tego tytułu	Protokoły przesłuchania S. W. (1) – k.11-12, 52v, 69v, 100 akt S 20/13
0.12.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione				
Lp.	Wskazać oskarżonego.	Wskazać fakt.	Dowód ze wskazaniem numeru karty, na której znajduje się dowód.	

0.12.2. Ocena dowodów		
0.12.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów		
Wskazać fakt	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu.
S. W. (2) z d. G. była właścicielką gospodarstwa rolnego o powierzchni 20 ha (8 krów, 2 konie, świnie, drób, budynki drewniane, maszyny rolnicze) i z tytułu jego prowadzenia osiągała dochody (w szacunkowej wysokości określonej w apelacji – 15.422,22 zł;), które utraciła w wyniku pozbawienia wolności	Protokoły przesłuchania S. W. (2) z d. G.	Twierdzenia te są spójne i konsekwentne. Brak dowodu przeciwnego, który podważałby ich wiarygodność.
0.12.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)		
Wskazać fakt	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu.
. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków		
Lp.	Zarzut	
1. 2.	1. w zakresie zadośćuczynienia : naruszenie prawa procesowego, które miało wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art.7 kpk polegające na dowolnej ocenie	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny

	<p>dowodów i wyciągnięcie z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wniosków sprzecznych z zasadami logicznego rozumowania, doświadczenia życiowego i wskazaniami wiedzy, a w konsekwencji błędne przyjęcie, że zasądzona kwota zadośćuczynienia jest kwotą odpowiednią,</p> <p>2. w zakresie odszkodowania : błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, mający wpływ na treść orzeczenia, polegający na błędnym uznaniu, iż pozbawienie wolności S. W. (1) nie doprowadziło do powstania szkody materialnej z tytułu niemożliwości prowadzenia przez nią gospodarstwa rolnego w tym czasie, pomimo tego, że ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika odmienny stan faktyczny sprawy.</p>	<p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p>
<p>Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny lub niezasadny.</p>		
<p>Zarzut nr 1 :</p> <p>Zarzut ten okazał się zasadny jedynie w części. Poza sporem jest, że S. W. (2) z d. G. doświadczyła represji z powodu prowadzonej działalności niepodległościowej, a co za tym idzie, roszczenie wnioskodawczyni B. S. (córki ww.) o zadośćuczynienie, na gruncie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (tj. Dz.U. z 2018 roku, poz. 2099, ze zm.) – było co do zasady słuszne. W związku z tym należało ustalić, jaka z tych represji wynikała krzywda dla represjonowanej i jakiej wysokości i</p>		

zadośćuczynienie ją zrekomensuje. Sąd I instancji prawidłowo ustalił te okoliczności, które związane są z okresem pozbawienia wolności ww. Trzeba się natomiast zgodzić z argumentacją skarżącej, że Sąd Okręgowy w sposób niedostateczny ocenił okoliczności związane z rodzajem i natężeniem represji panujących w okresie osadzenia, naruszając w tym zakresie dyrektywy zawarte w art.7 kpk.

Przed wszystkim zgodzić się należy, że rozmiar krzywdy wyrządzonej S. W. (2) z d. G. był wielki i znaczący, a charakter represji wręcz okrutny.

Z tego względu całkowicie trafny jest pogląd, że dla osób dotkniętych represjami w okresie stalinowskim żaden ekwiwalent pieniężny ich nie zrekomensuje. Niemniej jednak każda krzywda, w tym i ww. represjonowanej, walczącej o wolną Polskę powinna być wynagrodzona w oparciu o zasady aksjologii demokratycznego państwa. W tym świetle ocena warunków w jakich znalazła się ww. dokonana przez sąd meriti jawi się jako nieadekwatna. Te których doświadczyła represjonowana jako tzw. więzień „antypaństwowy”, nazwane muszą być jasno

i zdecydowanie jako nieludzkie i godzące w rudymtarne poczucie godności człowieka i praw jakie mu przynależą. Uzasadnienie zaskarżonego wyroku dowodzi, że Sąd Okręgowy dostrzegł rodzaj warunków i represji, szczegółowo je opisując (z tego też względu Sąd Apelacyjny nie widział potrzeby ich ponownego przytaczania), jednakże nadał im zdecydowanie zbyt nieadekwatną rangę. Z materiałów włączonych przez Sąd Okręgowy w poczet materiału dowodowego, które zostały przedstawione przez

wnioskodawczynię, jednoznacznie wynika,

że S. W. (2) z d. G. była poddana niewyobrażalnej dla współczesnego człowieka gehennie, w czasie której nie tylko była torturowana ale utraciła zdrowie. Nie budziło też wątpliwości, że warunki higieniczne i sanitarne w jakich ją przetrzymywano nie wymagają nawet komentarza, albowiem de facto były one wręcz nieklasyfikowalne, nawet według ówczesnych standardów. Skutki tego haniebnego traktowania odczuwała przez resztę swojego życia.

Z uwagi na niezmierzalny charakter zadośćuczynienia jego wysokość zależy od uznania sędziowskiego i o ile nie jest niewspółmiernie nieodpowiednia, tj. rażąco zawyżona lub zaniżona, to co do zasady nie powinna być przedmiotem ingerencji w postępowaniu odwoławczym. Jednakże w ocenie Sądu Apelacyjnego w realiach niniejszej sprawy przekroczono stopień niewspółmierności zasądanego zadośćuczynienia określając go na kwotę 150.000 zł.

Należy oceniając rozmiar cierpień zarówno fizycznych, jak i psychicznych, które wiązały się z represjami stosowanymi wobec S. W. (2) z d. G. w czasie jej pozbawienia wolności, a które stanowić muszą podstawę wyliczenia należnego zadośćuczynienia, stwierdzić trzeba, że odpowiednią sumą pieniężną będzie dopiero kwota 250.000 złotych. Uwzględnia ona bowiem należy fakt represji właśnie w czasach stalinizmu na przestrzeni ponad 3 miesięcy (od (...). a nie jak we wniosku do (...).) nie tylko poprzez

pryzmat stosunkowo niedługiego okresu pozbawienia wolności ale przede wszystkim poprzez wysokie natężenie represji w tym czasie, w tym stosowanie nieludzkich tortur, a nadto godzących w podstawowe poczucie godności warunki bytowe. Bez jakiegokolwiek wątpienia poczucie zagrożenia S. W. (2) z d. G. związane z bezprawnym pozbawieniem wolności, bicie jej, zastraszanie i poniżanie, niepewność co do swojego losu, pozbawienie kontaktu z rodziną oraz utratą zdrowia w młodym wieku powodowały, że rozmiar jej cierpień był niewątpliwie ogromny.

W tym miejscu wskazania wymagało jeszcze, że powoływanie się przez skarżącą na k.41 na kwoty zasądzzonego zadośćuczynienia w innych sprawach nie mogło mieć istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia tej sprawy. W judykaturze zgodnie wskazuje się bowiem,

że kierowanie się przy ustalaniu sumy zadośćuczynienia sumami zasądzanymi z tego tytułu w innych sprawach może tylko zapobiegać powstawaniu rażących dysproporcji w podobnych sprawach. Wysokość świadczeń przyznanych w innych sprawach, choćby w podobnych stanach faktycznych, nie może natomiast stanowić dodatkowego kryterium miarkowania zadośćuczynienia (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego we W. z dnia (...) roku, II AKa 144/15, Lex 1755245). Analogicznie chybione jest odnoszenie wysokości zadośćuczynienia do „stawki dziennej” ustalonego w oparciu o np. przeliczenie średniego wynagrodzenia tak jak próbowano

to czynić w uzasadnieniu wniosku z dnia (...). (k.11v akt III Ko 327/19).

Odnosząc się więc jeszcze raz do kwoty zasądzonego w zaskarżonym wyroku zadośćuczynienia, to Sąd Okręgowy uchybił w ocenie Sądu Apelacyjnego wynikającym z przepisu art.445 § 1 kc. kryteriom ustalenia wysokości „odpowiedniego” zadośćuczynienia, a przyznana przezeń łączna suma nie stanowi miarodajnej rekompensaty za doznaną przez S. W. (2) z d. G. krzywdę związaną z pozbawieniem wolności w okresie stalinizmu.

Niewątpliwie bowiem zadośćuczynienie za krzywdę nie może mieć symbolicznego charakteru. Jest to roszczenie cywilnoprawne, o konkretnych, realnych podstawach faktycznych oraz prawnych, którego celem jest wyrównanie rzeczywistych uszczerbków w sferze niematerialnej. Musi mieć zatem realną wartość ekonomiczną. Bez wątpienia Sąd Okręgowy cel ten miał na uwadze, jednak określając wysokość rekompensaty należnej wnioskodawczyni nie uwzględnił należycie stopnia cierpień fizycznych i psychicznych represjonowanej. Z tego względu Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że podwyższył wysokość zasądzonego wnioskodawczyni zadośćuczynienia do kwoty 250.000 zł. Miał przy tym na uwadze nie tylko okoliczności rzutujące na wysokość zadośćuczynienia uwzględnione już przez Sąd Okręgowy na s.5 uzasadnienia zaskarżonego wyroku, ale i te wyliczone przez pełnomocnika na k.40, 41v-42, takie jak młody wiek represjonowanej,

czy też skutki, które ww. odczuwała przez całe swoje życie. W dalszym zakresie (tj. powyżej kwoty 250.000 zł;) żądania apelującej dot. zadośćuczynienia nie były już uzasadnione. Argumentacja przedstawiona w tym zakresie nie jest więc przekonująca i nosi znamiona dowolności.

Zarzut nr 2 :

Zarzut ten okazał się zasadny. Sąd I instancji błędnie ustalił na s.4 uzasadnienia zaskarżonego wyroku, że poniesienie szkody majątkowej nie zostało wykazane. Wbrew zawartym tam twierdzeniom represjonowana nie pomagała rodzicom w prowadzeniu gospodarstwa rolnego ale robiła to sama. Z treści jej zeznań i wyjaśnień, o których mowa powyżej wynika, że jej rodzice uprzednio zmarli. W prowadzeniu gospodarstwa pomagały jej wówczas dwie młodsze siostry. Gospodarstwo miało wówczas 20 ha powierzchni i posiadało spory inwentarz żywy oraz maszyny i nieruchomości budynkowe. Dochodzone odszkodowanie zostało ustalone zgodnie z wnioskiem w sposób szacunkowy w myśl art.322 kpc. Sąd Apelacyjny w tym zakresie podzielił tok rozumowania określony w uzasadnieniu wniosku na k.14-15 akt III Ko 327/19. Inny sposób ustalenia ww. kwoty nie jest możliwy z uwagi na brak precyzyjnych danych źródłowych.

Wniosek

2. o zasądzenie na rzecz wnioskodawczyni dalszej kwoty w wysokości 400.059,18 zł; tytułem zadośćuczynienia za doznaną przez jej matkę krzywdę wywołaną

zasadny
częściowo zasadny
niezasadny

<p>pozbawieniem wolności na skutek wykonania wyroku (...) w B. z dnia (...). Sr 194/47, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty,</p> <p>3. o zasądzenie na rzecz wnioskodawczyni dalszej kwoty w wysokości 15.422,22 zł; tytułem odszkodowania za szkodę poniesioną przez jej matkę krzywdę wywołaną pozbawieniem wolności na skutek wykonania wyroku (...) w B. z dnia (...). Sr 194/47, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty,</p> <p>4. o zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyni kosztów postępowania apelacyjnego w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.</p>		
<p>Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny lub niezasadny.</p>		
<p>Z uwagi na sposób rozstrzygnięcia zarzutów podniesionych w apelacji w całości zasadne okazały się wnioski o zasądzenie na rzecz wnioskodawczyni odszkodowania w kwocie 15.422,22 zł; wraz ze stosownym odsetkami oraz kosztów zastępstwa procesowego za II instancję. Z kolei jedynie częściowe podzielenie zarzutu dot. zadośćuczynienia skutkowało podwyższeniem zasądzonego zadośćuczynienia do kwoty 250.000 zł;.</p>		
<p>4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU</p>		

Wskazać wszystkie okoliczności, które sąd uwzględnił z urzędu, niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów (art. 439 k.p.k., art. 440 k.p.k.).		
Zwięźle o powodach uwzględnienia okoliczności.		
5. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO		
0.15.1. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji		
1.3 1	Przedmiot utrzymania w mocy	
0.1Pozostałe ustalenia faktyczne i rozstrzygnięcia, które nie zostały wzruszone przez Sąd Apelacyjny.		
Zwięźle o powodach utrzymania w mocy.		
Brak przesłanek do zmiany lub uchylecia z urzędu lub na skutek zarzutu apelacji.		
0.15.2. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji		
1.3.1 1.	Przedmiot i zakres zmiany	
1. podwyższono zasądzone zadośćuczynienie do kwoty 250.000 zł;		
2. zasądzone od Skarbu Państwa na rzecz B. S. kwotę 15.422,22 zł; z tytułu odszkodowania za szkodę		

poniesioną na skutek pozbawienia wolności S. W. (2) z d. G. w okresie od dnia (...). wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia(...) do dnia zapłaty,		
Zwiąże o powodach zmiany.		
Konsekwencja uwzględniania w całości zarzutu apelacji dot. odszkodowania oraz częściowego uwzględnienia zarzutu dot. zadośćuczynienia.		
0.15.3. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji		
0.15.3.1. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia		
		# art. 439 k.p.k.
Zwiąże o powodach uchylenia.		
	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwiąże o powodach uchylenia.		
	Konieczność umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwiąże o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia.		
4.	Konieczność warunkowego umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.

Zwiąże o powodach uchylenia i warunkowego umorzenia ze wskazaniem podstawy prawnej warunkowego umorzenia postępowania.		
5.		# art. 454 § 1 k.p.k.
Zwiąże o powodach uchylenia.		
0.15.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania		
0.15.4. Inne rozstrzygnięcia z wyroku		
Lp.	Wskazać punkt rozstrzygnięcia z wyroku.	Przytoczyć okoliczności.
6. Koszty Procesu		
Wskazać oskarżonego wnioskodawczynię	Wskazać punkt rozstrzygnięcia z wyroku.	Przytoczyć okoliczności.
B. S.	Pkt 3 kosztami procesu za postępowanie odwoławcze obciążono Skarb Państwa i z tego tytułu zasądzono od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyni kwotę 240 zł; związaną z zastępstwem procesowym w II instancji	Zgodnie z treścią art.13 ustawy z dnia 23.02.1991r. koszty postępowania w sprawach objętych ustawą , w tym z tytułu ustanowienia pełnomocnika, ponosi Skarb Państwa. Z tego tytułu wnioskodawczyni należy się zwrot kosztów zastępstwa procesowego w II instancji. Jego wysokość ustalono na podstawie § 11 ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tj. Dz.U. z 2018r., poz. 265).

7. **PODPIS**

H. K. M. Š. U. D.